

Lärrarhandledning till

GUNGA ÅT ÖSTER

mot tidens härskare

Författare: Anna-Klara Mehlich
Illustratör: Sofia Falkenheim

LÄRARHANDLEDNING (ÅK 2-6)

Uppgifterna berör bland annat följande kunskapsmål för svenska i grundskolan (Lgr 11):

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Uppgifterna är övergripande frågor kring bokens innehåll, dess karaktärer och budskap med fokus på vänskap, mod, mångfald och miljöns betydelse. Modern forskning har visat att strukturerade samtal om texter ökar elevers läsförståelse. Syftet med lärarhandledningen är att ge en struktur för samtal kring boken och därigenom bidra till ökad läsförståelse, nyfikenhet och kreativitet.

Lärarhandledningen är uppdelad i olika delar oberoende av varandra. Välj de övningar som du tycker passar för elevernas ålder och mognad:

- Diskussionsuppgifter innan eleverna börjat läsa boken
- Handledning till bokens två första kapitel
- Diskussionsuppgifter när eleverna läst ut boken
- Skrivövningar
- Intervjuövningar
- Bildövningar

”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas.”
Lgr 11

UPPGIFTER INNAN ELEVERNA BÖRJAT LÄSA BOKEN

Låt eleverna diskutera följande frågor med varandra och diskutera dem sedan i helklass.

1. Bokens utseende och titel

Vad föreställer illustrationen på framsidan? Vilka detaljer finns det i den?

Vilken känsla ger den?

Boken heter *Gunga åt Öster – mot tidens härskare*. Vad kan menas med det?

Vad får titeln dig att tänka på?

Vad för slags bok tror du det är (spännande, rolig, skräck, mystisk etc)? Vad får dig att tro det?

2. Bokens uppbyggnad

Boken är uppdelad i tre delar och varje del har ett namn och en illustration.

Kan du hitta vad de tre delarna heter och vad deras illustrationer föreställer?

Innan första delen börjar finns en kort prolog, en förtext. Läs den. Vad

handlar den om? Varför tror du att den finns där? Vad känner du efter att ha läst den?

HANDLEDNING TILL BOKENS TVÅ FÖRSTA KAPITEL

1. Läs gemensamt

Läs de två första kapitlen i boken tillsammans. Det kan exempelvis ske genom högläsning då gruppen eller läraren turas om att läsa högt, parläsning då läsning sker parvis eller så kallad svansläsning. Svansläsning är en form av högläsning i stor eller liten grupp där det inte finns någon förutbestämd läsordning. Den som har lust fortsätter läsa när den föregående läsaren tystnar. Varje läsare läser minst en mening och max ett stycke.

2. Undersök okända ord och uttryck

När ni läser, stanna upp vid ord eller uttryck ni inte förstår. Läs om ordet, läs om hela meningen. Diskutera vad ordet kan betyda, om det finns ledtrådar i det som står i meningen och stycket ordet ingår i eller om ordet påminner om ett ord på ett annat språk.

3. Frågor att diskutera efter ni läst de två första kapitlen

- Hur mycket var klockan när Aina hörde att det var någon i gungstolen i finrummet?
- Hur såg kvinnan i gungstolen ut?
- Hur kände sig Aina när kvinnan började prata med henne?
- Hur skulle du ha känt dig om det var du som mött kvinnan i gungstolen på natten?
- Hur fick Aina sitt namn?
- Vad tycker Aina om sitt namn?
- Vad tycker du om ditt namn?
- Hur kommer det sig att Aina kan prata teckenspråk?
- Varför kallar Aina och hennes kompisar Lovisa och Linus teckenspråk för smygpråk?
- Hur beskrivs Ainas morfar och hennes kompisar Lovisa och Linus?

- h) Aina berättar inte för Lovisa och Linus om kvinnan i gungstolen. Varför tror du hon väljer att inte göra det?
- i) Hur skulle du känna om du hade läst texten som dök upp i dagboken?
- j) Vad tror du kommer hända i boken nu? Kommer Aina att gå ner till gungstolen igen?

4. Sammanfatta innehållet

Sammanfatta innehållet i de två första kapitlen. Vad hände i början, vad hände i mitten och vad hände i slutet?

DISKUSSIONSUPPGIFTER DÅ KLASSEN LÄST UT BOKEN

Låt eleverna diskutera följande frågor med varandra och diskutera dem sedan i helklass. (Ställ bara de frågor som du tycker passar för dina elevers ålder och mognad).

1. Övergripande frågor om boken

Vad tycker du om med boken? Finns det något du tycker speciellt mycket om? Finns det något du inte tycker om?

Nu när du vet vad boken handlar om, passar omslaget till boken?
Vad tänker du nu kring bokens titel?

Vad tror du att författaren vill säga med boken? Vad är bokens budskap?

2 Personer i boken

Hur beskrivs Aina Alexandra Lundin, huvudpersonen i *Gunga åt Öster*? Aina betyder den enda. Hur tror du det är för Aina att vara utvald till att rädda människorna i Öster? Hur tror du hon känner då hon är på väg mot Iluret? Hur tror det är för henne då hon tror att hon kommer bli kvar i Öster för alltid?

Aina har en väldigt nära relation till sin morfar Alvin. Hur skulle du beskriva honom?

Lovisa och Linus är syskon, men ganska olika. Hur skulle du beskriva deras egenskaper?

Elmi blir Ainas vän och är den som följer med Aina genom Öster. Hur skulle du beskriva honom? Vad gör Elmi till en bra följeslagare?

3. Teckenspråkets möjligheter

Aina kan teckenspråk eftersom hennes lillebror har en hörselnedsättning. I boken pratar Aina teckenspråk med Lovisa, Linus och Elmi. Ibland skulle det vara lättare att prata med varandra på teckenspråk än på talat språk. I vilka situationer kan det vara det? Kan du säga något på teckenspråk?

Hörselskadan som Ainas lillebror har är en funktionsnedsättning. Alla människor har olika funktionsförmågor. Vad tycker du är speciellt med dig? Vad är bra med det? Är det något som är svårt med det?

4. Iluret – och striden om tiden

Iluret slag slår allt högre och snabbare. Hur märks det på människorna i Öster? Finns det situationer i "den vanliga världen" där Ilurets slag verkar påverka? I boken och i ditt liv? Vad gör dig stressad? Hur skulle det vara om vi stressade mindre?

5. Om vänskap och hemligheter

Aina tycker att det är jobbigt att inte kunna avslöja hemligheten om Iluret för någon i sin hemvärld, framför allt Linus och Lovisa. Hur bra är du på att hålla hemligheter? Är det viktigt att inte avslöja hemligheter? Varför?

SKRIVÖVNINGAR

1. Ta första kapitlets första mening: *"Det började en natt mitt i sommaren, eller för att vara exakt, klockan 02:52 söndagen den 17:de juni."*

Fortsätt berättelsen! Inspireras av boken, hitta på nytt, skriv vad du vill!

Berättelsen behöver inte ha ett slut utan skriv i ett bestämt antal minuter.

Viktigt! Du ska inte sitta och fundera, utan bara börja skriva! Det spelar ingen roll om du blir klar på den utsatta tiden eller ej!

2. Välj ut en av karaktärerna och skriv en berättelse om den som utspelar sig innan *Gunga åt Öster*. Vad gjorde Elmi då? Eller Aina? Eller Ted? Välj en karaktär ur boken och fantisera fritt!

3. Skriv ner en fråga till författaren på papper. Byt papper med den som sitter bredvid och svara på frågan som om du vore författaren själv.

Exempel: Vad inspirerade dig när du skrev? Vilken karaktär skulle du säga att du är mest lik?

BILDÖVNINGAR

1. *Gunga åt Öster* har bara illustrationer på framsidan men du kan själv skapa illustrationer av en eller flera karaktärer, miljöer eller händelser utifrån din egen idé som du har skapat dig efter att ha läst boken. Till exempel ritten genom den spöklika skogen, eller hur du tänker dig att Iluret ser ut med sitt genomträngande dån. Gör en illustration utifrån dina tankar.

2. När du är klar, fundera på vad som fick dig att välja just det du gjorde. Prata med dina klasskamrater, hur tänkte de när de valde bland sina idéer?

Tips!

Det finns många bra webbplatser där du kan lära dig teckenspråk.

Till exempel UR:s webbplats, www4.ur.se/teckensprak

och Stockholm Universitets webbplats

www.ling.su.se/teckenspraksresurser/teckensprakslexikon

Mer om läsförståelse och strategier för att förstå texter,
www.enlasandeklass.se

